

Inspraakreactie van georganiseerde bewoners van Nieuw-West op het Gebiedsgerichte OmgevingsProgramma (GOP) Nieuw-West

Wij, als betrokken en georganiseerde bewoners van Nieuw-West, doen aanbevelingen om het GOP beter te laten aansluiten op wat inwoners van Nieuw-West belangrijk vinden; wat voor hen belangrijk is, wat niet mag ontbreken en hoe zij kijken naar de toekomst.

Vanuit onze betrokkenheid bij en kennis van het stadsdeel hebben wij waardering voor het plan, maar constateren tegelijkertijd fundamentele tekortkomingen. De meest wezenlijke daarvan betreft het gebrek aan daadwerkelijke bewonersparticipatie; bewoners in Nieuw-West willen aansluiting.

Het had eenvoudig moeten zijn te beoordelen of de inbreng van bewoners in het voorafgaande participatietraject voldoende is meegewogen in het verhaal. Het GOP suggereert immers een rijk participatietraject met betrokkenheid van veel (bewoners)organisaties. De bewonersorganisaties en personen die samen deze inspraakreactie opstellen waren echter **NIET** op de hoogte van enig participatietraject en zijn pas recent achter de mogelijkheid gekomen een inspraakreactie te schrijven. Dit roept vragen op over de reikwijdte en de representativiteit van het genoemde participatieproces.

Het is bovendien in strijd met de Omgevingswet en de Participatieverordening van de gemeente Amsterdam dat in het GOP niet inzichtelijk is gemaakt welke inbreng specifiek afkomstig is van bewoners en wat daarmee is gedaan. Deze transparantie is essentieel om te kunnen beoordelen of bewoners daadwerkelijk invloed hebben gehad op de inhoud en richting van het plan. Het ontbreken daarvan versterkt de indruk van een mager en onvoldoende inclusief participatieproces.

Wij beschouwen deze inspraakreactie dan ook als de eerste serieuze kans om te participeren. Wij spreken de nadrukkelijke verwachting uit dat onze opmerkingen en aanbevelingen aanleiding zullen zijn voor aanpassing van het GOP voor Nieuw West. En uiteraard gaan we er vanuit dat bij de vertaling van het GOP in concrete aanpakken de bewoners van Nieuw-West een serieuzere rol zullen krijgen dan bij het maken van de huidige versie. Alleen dan kan het GOP geworteld zijn in de buurten.

Een heldere, wervende hoofdboodschap ontbreekt

We waarderen de insteek dat Nieuw-West al een fijn stadsdeel is maar er daarbovenop wel investeringen nodig zijn in de kwaliteiten die er al zijn op een hoger plan te brengen. Denk daarbij aan de winkelgebieden, Nieuw-West als groenste stadsdeel, investeren in de kwaliteit van de woningen, de stadsstraten en de openbare ruimte en de noodzaak in het OV te investeren. Wat we daarbij wel missen is een overkoepelende boodschap die urgentie, iets visionairs, trots en identiteit uitdrukt. Denk aan iets vergelijkbaars als de licht, lucht en ruimte-benadering van Cornelis van Eesteren.

Die scherpte blijft nu verborgen onder veel jargon over de ruimtelijke structuur van Nieuw-West die voor ons en naar wij vrezen de meeste bewoners niet echt uitnodigend is om te lezen, laat staan er iets mee te doen. Als de participatie meer had ingehouden zou dat ook vast geholpen hebben om het GOP te schrijven in toegankelijke taal en meer vanuit de leefwereld van onze bewoners.

We adviseren om in ieder geval een compacte publieksversie van het GOP te maken met daarin opgenomen die wervende boodschap.

Benader Nieuw-West op buurniveau (73 buurten)

Een van de centrale doelen van het GOP is het leveren van maatwerk binnen de grotere hoofdstructuren. Daar zijn we het van harte mee eens. Juist in een stadsdeel als Nieuw-West is maatwerk essentieel om recht te doen aan de grote verscheidenheid aan buurten, bewoners en leefomgevingen. Tegelijkertijd constateren wij dat dit maatwerk in de huidige versie van het GOP onvoldoende zichtbaar is. Dat begint voor ons met de erkenning dat Nieuw-West feitelijk een grote stad op zichzelf is (qua omvang de tiende stad van Nederland) en zich er niet goed voor leent om analyses en keuzes te maken op dat schaalniveau. Wil je relevant zijn voor de bewoners moet je toch echt op het niveau van de 73 buurten binnen Nieuw-West gaan kijken, overleggen en sturen. De kracht van het stadsdeel is nu juist de enorme variëteit aan buurten en architectuur en de diversiteit aan culturen. Dat had voor ons wel wat centraler mogen staan in het GOP. Dan moet je wel op dat lagere schaalniveau beginnen om een ruimtelijke programmering te krijgen die voldoende recht doet aan die variëteit en diversiteit en aan hoe de bewoners kijken naar hun leefomgeving.

We adviseren om dit principe van buurniveau-benadering expliciet te verankeren in het GOP, en in het vervolg meer gebiedsgericht en participatief te werken. Dat betekent: plannen maken en prioriteiten stellen in samenspraak met bewoners, per buurt, zodat het GOP niet alleen over Nieuw-West gaat, maar ook van Nieuw-West wordt.

Het sociale fundament onder het GOP is zwak

De sociale opgaven zijn onvoldoende uitgewerkt en sluiten niet goed aan op het Nationaal Programma Samen Nieuw-West (NPSNW). We missen een degelijke samenhangende analyse van hoe de demografische ontwikkeling, armoede, leefpatronen en knelpunten in het wonen zich vertaalt in keuzes bij ruimtelijke programmering.

Bijvoorbeeld: Wat betekent de toekomstige zorgbehoefte (cultuursensitief, kleinschalig wonen, zorgzame gemeenschappen, voorzieningen dichtbij) voor de ruimtelijke keuzes? Hoe bouw en herstructureer je bijvoorbeeld voor een bevolking waar het op grote schaal normaal is dat jongeren voor hun ouders gaan zorgen? En hoe zorg je dat woningen en de openbare ruimte ook echt passen bij de leefstijl van (de diversiteit aan) bewoners? We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat gemeente en corporaties daar te weinig oog voor hebben. Extra reden om dat wat zwaarder aan te zetten in het GOP.

Daarnaast ontbreken enkele cruciale thema's. Geef jongeren een stevige plek in het GOP. Het ontbreekt aan een goede analyse van de gaten en onevenwichtige verdeling van maatschappelijke voorzieningen over Nieuw-West. Dat zou veel meer leidend moeten zijn voor het programmeren van nieuwe voorzieningen. We hadden ook verwacht dat er meer aandacht zou zijn voor de benodigde voorzieningen voor jongeren en hoe daar een forse verbetering in te brengen. De jongeren van Nieuw-West verdienen ook in het GOP een stevige plek.

Wij vragen ook aandacht voor de rol van vrouwen en meisjes. Hun maatschappelijke rol en bijdrage aan de leefbaarheid van buurten wordt onvoldoende erkend. Zij verdienen actieve steun en ruimte (ook letterlijk: via beschikbaarstelling van grond en faciliteiten) om hun maatschappelijke initiatieven tot een succes te maken. Vooral met hen moeten de plannen over sociale veiligheid gemaakt worden en sowieso dienen ze structureel betrokken te worden bij het maken van plannen voor hun leefomgeving.

Een laatste punt dat we er uit willen lichten is het ontbreken van het thema sociale veiligheid terwijl recente gebeurtenissen (zoals de tragische moord op een jonge vrouwelijke fietser) de urgentie van dit onderwerp pijnlijk hebben aangetoond. De ruimtelijke inrichting speelt een directe rol in het gevoel van veiligheid in de stad, en hoort daarom een onmisbaar thema te zijn in het GOP.

Wij gaan er dan ook vanuit dat in die definitieve versie van het GOP het sociale fundament onder ruimtelijke programmering beter wordt geanalyseerd, verwoord en uitgewerkt.

Wij adviseren de gemeente om dit samen met NPSNW en bewonersorganisaties te doen, zodat thema's als zorg, jongeren, vrouwen, leefstijl en veiligheid daadwerkelijk worden geïntegreerd in de ruimtelijke keuzes die de toekomst van Nieuw-West bepalen.

Mobiliteit vraagt om realisme én samen stad maken

We ondersteunen de inzet op verbetering van het openbaar vervoer als belangrijke voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van Nieuw-West. Maar mobiliteit gaat niet alleen over infrastructuur of lijnen op de kaart. Het gaat over de dagelijkse reisbewegingen van bewoners: hoe ze naar hun werk reizen, hoe kinderen naar school gaan, waar mensen elkaar ontmoeten en hoe veilig en prettig dat voelt.

De ambitie om meer te lopen, te fietsen en het openbaar vervoer te gebruiken is een juiste richting, maar sluit nog niet vanzelf aan bij de behoefte en cultuur van veel bewoners. Dat vraagt om realisme over de tijd waarin je deze omslag maakt, om goede en betaalbare alternatieven voor de auto. Kortom: om samen de stad te maken en om die beweging te realiseren. Alleen door bewoners te betrekken bij de keuzes over routes, overstappunten en voorzieningen ontstaat draagvlak en eigenaarschap. Wij verwachten een visie over oost-west-verbindingen in Nieuw-West en het doortrekken van de metro tussen Isolatorweg en CS.

Deelmobiliteit kan daarbij een belangrijke uitwerking zijn, mits deze echt aansluit bij het dagelijks gebruik en de sociale werkelijkheid van de buurten. Daarnaast is het belangrijk nu al na te denken over hoe het openbaar vervoer zich verhoudt tot de verwachte stedelijke verdichting: nieuwe bewoners en functies vragen om toekomstbestendige en realistische verbindingen.

Tot slot verdient sociale veiligheid in en rond het openbaar vervoer expliciete aandacht. Voor veel bewoners bepaalt juist dat of ze 's avonds of 's nachts nog gebruik durven maken van bus, tram of metro. Mobiliteit in Nieuw-West vraagt dus om meer dan investeren in infrastructuur: het vraagt om investeren in gedrag, beleving en vertrouwen.

Programmering van groen kan echt ambitieuzer

De inzet op versterking van Nieuw-West als groen stadsdeel waarderen we, maar de uitwerking mist ambitie. Hoe dat zich verhoudt tot de inzet op verdichting blijft voor ons nog wel een vraag. Wat we moeten voorkomen is dat het groen alleen maar op papier op peil blijft en versterkt wordt door de definitie van openbaar groen creatief op te rekken door bijvoorbeeld groen op private terreinen, verticaal groen en sportvelden mee te rekenen.

Wanneer we de kaartbeelden proberen te lezen zien we op verschillende plekken groenstructuren die we niet herkennen als bestaand of toegankelijk. Er zijn veel landerijen en private stukken groen waar bewoners geen toegang toe hebben. Dit roept vragen op over de betrouwbaarheid en bruikbaarheid van de groene programmering in het GOP. We missen daarnaast ook een heldere visie over klimaatadaptatie als fundament onder het groenbeleid. Thema's als wateropvang, hittebestendigheid en biodiversiteit zouden richtinggevend moeten zijn voor de verdichtings- en groenstrategieën. Dat zou de basis moeten zijn onder de aanpak van groen en verdichting en sluit ook goed aan op stedelijke

ambities uit de Omgevingsvisie, waarin klimaatadaptatie en waterbeheer richtinggevend zijn voor verdichting en groenontwikkeling. Daar hebben we meer aan dan creatief boekhouden met groen. Wij vragen daarom een klimaatadaptieve aanpak die echt bijdraagt aan een veerkrachtige en leefbare stad.

We hadden ook gehoopt dat de vele groen- en voedselinitiatieven in Nieuw-West en wensen vanuit de samenleving in het GOP zichtbaar gemaakt zouden worden. Want dat biedt ook de mogelijkheid om op een vernieuwende manier te kijken naar hoe lokale ecologie, voedselvoorziening, gemeenschapsvorming en zelfbeheer met belangrijke bijdragen aan een leefbare wijk. Het GOP noemt de mogelijkheid van meer zelfbeheer; wij adviseren dit verder te ontwikkelen in samenwerking met bestaande initiatieven. Daarmee kan de gemeente laten zien dat het serieus werk maakt van samenwerking met bewoners bij het beheer en de toekomst van het groen.

De Lutkemeerpolder hoort erbij!

Het ontbreken van de Lutkemeerpolder is opvallend en zorgwekkend. Deze polder maakt integraal deel uit van Nieuw-West en heeft grote betekenis voor vergroening, klimaatadaptatie, stadslandbouw en duurzame voedselvoorziening. De Lutkemeerpolder hoort gewoon bij Nieuw-West en kan een belangrijke rol spelen bij vergroening, klimaatadaptatie, stadslandbouw en nieuwe voedselketens. We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat de Lutkemeerpolder bewust er uit is gelaten, omdat het een gevoelig politiek dossier is. Maar als het GOP de pretentie heeft om de algemene doelen uit de omgevingsvisie te verbinden met wat er in Nieuw-West aan kwaliteiten en knelpunten zijn, dan mag je hier niet met een grote boog omheen lopen.

Het is teleurstellend dat juist een vernieuwende groenaanpak in het GOP terugkeert onder het kopje 'waar het GOP niet over gaat'. Want juist hier zou je toch verwachten dat een confrontatie van de algemene doelen uit de omgevingsvisie met de praktijk van Nieuw-West zou leiden tot een op Nieuw-West toegespitste groenstrategie en er zo een mooi voorschot kan worden genomen op de nieuwe Hoofdgroenstructuur.

Onheldere knip tussen waar het GOP wel en niet over gaat

Het kost ons moeite te begrijpen waar en waarom er een knip is gemaakt tussen waar het GOP wel over gaat en niet over gaat. Het zijn in principe allemaal thema's met een ruimtelijke component en ook de financiering is geen onderscheidend criterium, omdat ook bij de thema's waar het wel over gaat nog financiering moet worden gezocht. Tekenend is dat de paragraaf waarin wordt uitgewerkt waar het GOP niet over gaat net zo uitgebreid is als het deel ervoor. Voor alle thema's geldt dat ze voldoen aan de leidende principes van dit programma, namelijk dat ze kaderstellend, prioriterend en agenderend zijn.

We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat zich hier de verkokering binnen de gemeente wrekt tussen de verschillende beleidsp portefeuilles (het maatschappelijke domein en het ruimtelijk domein in het bijzonder) en tussen de beleidsmakers van de centrale stad en de aanpak binnen het stadsdeel. Het wekt ook de suggestie dat er meer aandacht is voor het blikveld en de prioriteiten van de ruimtelijke ordenaars dan voor de wensen van mensen in de buurten. We lezen er in dat de thema's van de omgevingsvisie leidend zijn en niet wat er vanuit het stadsdeel en de buurten naar boven komt.

Wij adviseren de gemeente om de thema's uit de paragraaf 'waar het GOP niet over gaat' alsnog te betrekken bij de uitvoering.

Samen Stad Maken is meer dan ophalen van ideeën

We openen dit schrijven met de constatering dat we ons niet herkennen in de suggestie dat het GOP tot stand is gekomen met intensieve betrokkenheid van bewoners(organisaties). Dat komt niet alleen omdat we niet op de hoogte waren van allerlei meedenksessies. Wij verzetten ons tegen het idee dat Samen Stad Maken zich beperkt tot het ophalen van input voor het GOP. Lees er het hoofdstuk Samen Stad Maken in de omgevingsvisie en de paragrafen over buurtrechten en het buurtplatformrecht in de participatieverordening op na. U zult zien dat het ook en vooral gaat om de kans voor bewoners om mee vorm te geven aan hun eigen leefomgeving. Dat zou in het GOP beter uitgewerkt moeten worden in een visie op hoe je samen ruimtelijk programmeert. Dat begint al bij het wegblijven uit de zaaltjes en het stoppen met al die enquêtes die niemand invult, maar gewoon samen op straat aan het werk gaat: buurtschouw, straatinterviews, leefbaarheidsacties, etc. Dan kom je ook veel eerder en beter te weten welke (bij)effecten maatregelen hebben die voortvloeien uit het beleid. Daarnaast kun je naar de plekken toe gaan waar je de mensen vindt die zelden naar de bijeenkomsten in zaaltjes komen: sportclubs, buurthuizen, scholen, gebedshuizen, etc.

Werk samen met bewonersinitiatieven die er al zijn (denk aan de buurtmoestuinen, VuilnisOproer NW) en zet met hen verdere stappen in het versterken van het eigenaarschap van bewoners over de eigen leefomgeving. Dat kan gaan om zelf plannen te maken voor de leefomgeving, om mee te beslissen over investeringen in het kader van het GOP en om het overdragen van beheertaken met bijbehorende middelen aan bewoners. In het GOP wordt al het idee geopperd om beheertaken in het groen aan bewoners over te dragen. Ga dat dus niet vanuit de gemeente verder uitwerken maar doe dat samen met de buurt. Gebruik het GOP om de buurtrechten die opgenomen zijn in de participatieverordening (uitdaagrecht, eerste biedingsrecht, planrecht) handen en voeten te geven. Wij denken graag met u mee hoe op deze wijze ruimtelijke ontwikkeling en gemeenschapsontwikkeling samen op te laten gaan.

Kortom: gebruik bestaande bewonersinitiatieven als partners in uitvoering, niet als klankbord.

Samenvattende conclusies en aanbevelingen

- 1- We zetten grote vraagtekens bij de suggestie in het GOP dat het tot stand is gekomen met intensieve participatie vanuit de bewoners. Er is ook geen controleerbare terugkoppeling van wat er met hun inbreng is gebeurd. En aan de ruimere definitie van het Samen Stad Maken die terug te vinden is in de omgevingsvisie en de participatieverordening is nog helemaal niet toegekomen. Veranker dat beter in het GOP en laten we in een volgende stap daar samen invulling geven vanuit het principe van gelijkwaardige samenwerking.
- 2- Het GOP kent goede ambities, het ontbreekt echter aan een scherpe formulering van iets wat lijkt op visie, urgentie en identiteit. Dat moet echt nog als kop op het GOP. En het GOP verdient een taal die dichter op de wereld van bewoners zit. Schrijf daarom ook een compacte publieksversie.
- 3- De ruimtelijke ambities voor Nieuw-West hadden steviger gebouwd moeten worden op de variëteit van 73 (soms sterk) te onderscheiden buurten en op sociaal-maatschappelijke analyses en doelen. Denk daarbij aan diversiteit aan bewoners, zorgzame buurten, nieuwe leefpatronen, jongeren, een beter niveau van maatschappelijke voorzieningen, achterstallig onderhoud van woningen, passend wonen en sociale veiligheid. Het perspectief van jongeren en vrouwen verdient expliciet de aandacht.
- 4- Ook op het thema mobiliteit zien we dat het GOP te veel redeneert vanuit ruimtelijke structuren en te weinig vanuit de dagelijkse werkelijkheid van bewoners. De omslag naar meer lopen, fietsen en OV vraagt om realisme, sociale veiligheid en alternatieven die passen bij hoe bewoners zich daadwerkelijk verplaatsen. Mobiliteit is zo niet alleen een vervoersvraagstuk, maar ook een kans om Samen Stad te Maken.
- 5- De groenprogrammering moet wegblijven uit de hoek van het creatief boekhouden met wat we tot (openbaar) groen rekenen. Anders zal het gezien worden als ondergeschikt aan de verdichting. Groen moet vooral gaan over de noodzaak van klimaatadaptatie met een sturende rol van water en ondergrond. En het kan beter gebouwd worden op de praktijk van bewonersinitiatieven met groen, ecologie en voedsel. De betekenis van de Lutkemeerpolder voor deze benadering mag niet in het GOP ontbreken.
- 6- De knip tussen de thema's die wel en niet thuishoren in het GOP is voor ons onhelder en lijkt niet gebaseerd op wat Nieuw-West echt nodig heeft. De thema's onder het kopje 'waar het GOP niet over gaat' verdienen juist een volwaardige plek in het verhaal.

Wij zien uit naar een vervolgggesprek met de gemeente en betrokken partners om gezamenlijk te werken aan een sterker, inclusiever en beter geworteld Gebiedsgericht OmgevingsProgramma voor ons Nieuw-West!

Met vriendelijke groet,

Ondertekenaars, namens gezamenlijke bewoners(organisaties) van Nieuw-West,
Jan van der Borden, voorzitter vuinisoproer Nieuw-West
Friso van Overbeek, bewonerscommissie Lieven de Key (complex 8726 'de negen haken' in buurt 9)
Tineke Stricker, bewoner Nieuw-West
Jack van de Nes, 4-5 mei comité Joop Woortmanplein en buurtcomité Joop Woortmanplein
Cees Fisser, bewoner Nieuw-West
Lia Kouwenhoven, buurtbewoner Slotermeer, Nieuw-West
Iris Poels, Voedselpark Amsterdam
Bram van Dijk, Voorzitter coöperatie Ranunculus
Susanne Meijles, bewoner Nieuw-West
Maikel van Leeuwen, Voetgangers Vereniging Nederland
Liesbeth van de Leur, bewoner Osdorp
Anita Ramroochsingh, bewoner Nieuw-West
Serfanim Uysal, directeur Eigenwijks